

Krzysztof R. Prokop

Sakry i sukcesją święceń biskupich pasterzy Kościoła kieleckiego (1805)

Kieleckie Studia Teologiczne 7, 247-275

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krzysztof R. Prokop – Kraków – Warszawa

SAKRY I SUKCESJA ŚWIECEN BISKUPICH PASTERZY KOŚCIOŁA KIELECKIEGO (1805/1882–2007)

Obchodzony w roku 2005 jubileusz dwustulecia erygowania (13 VI 1805) diecezji kieleckiej (powołanej do życia w rzeczywistości dopiero w roku 1807), obok niego zaś przypadająca 28 XII 2007 r. 125. rocznica jej reaktywowania, nadarzają dogodną sposobność dla podjęcia wskazanej w tytule niniejszego opracowania problematyki. Jak dotychczas o sakrach i sukcesji święceń biskupich pasterzy tego Kościoła partykularnego nikt jeszcze nie pisał w osobnym ujęciu, w związku z czym omówienie owego tematu wydaje się w pełni uzasadnione – tym bardziej, że w odniesieniu do rządców licznych innych biskupstw polskich analogiczne przeglądy już istnieją (notabene w większości wyszły one spod pióra kreślącego te słowa)¹. Poniższą analizą objęte zostało

---

¹ Por. m.in.: K. R. Prokop, *Linie sukcesji apostolskiej biskupów Pomorza Zachodniego w okresie po drugiej wojnie światowej (1945–2000)*, „Przegląd Zachodniopomorski”, 16/45/ (2001), z. 3, s. 139–148; tenże, *Sakry biskupów Kościoła poznańskiego w XIX i XX stuleciu*, „Forum Naukowe. Prace Historyczno-Politologiczne”, R. VII, z. 2 (15) 2002, s. 241–254; tenże, *Sakry metropolitów gnieźnieńskich w XVIII i XIX stuleciu (1681/1688–1915)*, „Studia Gnesnensia”, 18 (2004), s. 87–120; tenże, *Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła katolickiego na Pomorzu Zachodnim w latach 1821(1811)–1945*, „Przegląd Zachodniopomorski”, 19/48/ (2004), z. 4, s. 35–43; tenże, *Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła opolskiego (na tle sukcesji święceń biskupich episkopatu Polski)*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”, 24 (2004), s. 339–355; tenże, *Sukcesja apostolska pasterzy Kościoła przemyskiego w XIX i XX stuleciu*, „Premisla Christiana”, 11 (2004–2005), s. 189–219; tenże, *Konsekracje i sukcesja apostolska ordynariuszy oraz sufraganów płockich w XIX i XX stuleciu (1805–1999)*, „Studia Płockie”, 33 (2005), s. 173–210; tenże, *Sukcesja apostolska biskupów i arcybiskupów wileńskich oraz białostockich w XIX i XX stuleciu*, „Rocznik Teologii Katolickiej”, 4 (2005), s. 165–210; tenże, *Sukcesja apostolska biskupów Kościoła rzymsko-katolickiego na Dolnym Śląsku po roku 1945 (archidiecezja wrocławska i diecezja legnicka)*, w: *Ludzie wrocławskiego Kościoła po*

grono łącznie dziewiętnastu hierarchów, w której to liczbie znajdują się zarówno ordynariusze i biskupi pomocniczy, jak również obdarzeni sakrą administratorzy (wikariusze) apostołscy tytułowej diecezji. Wyliczając w porządku chronologicznym (według daty włączenia do grona episkopatu, podawanej w nawiasie), chodzi o następujące postaci: Wojciech Józef Górski (1805), Franciszek Ksawery Zglenicki (1824), Ludwik Łętowski (1845), Maciej Majerczak (1862), Tomasz Teofil Kuliński (1872), Augustyn Łosiński (1910), Franciszek Sonik (1935), Czesław Kaczmarek (1938), Jan Jaroszewicz (1957), Edward Jan Muszyński (1960), Jan Gurda (1972), Stanisław Szymecki (1981), Mieczysław Jaworski (1982), Piotr Skucha (1986), Kazimierz Ryczan (1993), Marian Florczyk (1998) i Kazimierz Gurda (2004). W ramach niniejszego przeglądu w pierwszej kolejności zebrane zostaną podstawowe informacje na temat sakr wymienionych hierarchów (data, miejsce, główny konsekратор, współkonsekраторzy), a następnie dokonamy przyporządkowania wszystkich tych bez mała dwudziestu członków katolickiego episkopatu do wyróżnianych przez badaczy linii sukcesji. O teoretycznych kwestiach odnośnie do rekonstrukcji owych linii (zwanymi też „rodzinami”), a także dotyczących samych podziałów na linie, dla których nie udało się dotychczas ustalić wspólnych ogniw, rozpisywać się tu nie będziemy, odsyłając zainteresowanego czytelnika

---

II wojnie światowej – w 30-lecie śmierci kardynała Bolesława Kominka, red. I. Dec, K. Matwijowski i J. Pater, Wrocław 2005, s. 15–28; tenże, *Sukcesja apostołska pasterzy Kościoła gdańskiego w XX stuleciu*, „Rocznik Gdański”, 65 (2005), z. 1–2, s. 5–18; tenże, *Sakry i sukcesja apostołska gnieźnieńskich biskupów pomocniczych w XVIII i XIX oraz pierwszych dekadach XX stulecia (do roku 1939)*, „Studia Gnesnensia”, 19 (2005), s. 247–282; tenże, *Sukcesja święceń biskupich pasterzy Kościoła krakowskiego w latach 1804–2005*, „Analecta Cracoviensia”, 37 (2005), s. 413–448; tenże, *Sukcesja apostołska polskich biskupów franciszkańskich z trzech ostatnich stuleci (XVIII–XX w.)*, „Studia Franciszkańskie”, 16 (2006), s. 245–267; tenże, *Sukcesja święceń biskupich pasterzy Kościoła katowickiego (1925/1926–2005/2006)*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, 39 (2006), z. 2, s. 392–412; tenże, *Sakry i sukcesja święceń biskupich pasterzy diecezji płockiej w XVIII wieku*, „Studia Płockie”, 34 (2006), s. 15–54; tenże, *Sakry ordynariuszy i sufraganów poznańskich w XVIII stuleciu*, „Ecclesia. Studia z Dziejów Wielkopolski”, 2 (2006), s. 119–150; tenże, *Sakry i sukcesja święceń biskupich pasterzy Kościoła wileńskiego z drugiej oraz trzeciej tercji XVIII stulecia*, „Rocznik Teologii Katolickiej”, 5 (2006), s. 211–246; tenże, *Sukcesja święceń biskupich pasterzy Kościoła krakowskiego w XVIII stuleciu*, „Analecta Cracoviensia”, 38–39 (2006–2007), s. 513–555; tenże, *Sakry pasterzy Kościoła przemyskiego w XVIII stuleciu*, „Premisla Christiana”, 12 (2006/2007), s. 131–192; tenże, *Sukcesja święceń biskupich pasterzy Kościoła legnickiego*, „Szkice Legnickie”, 28 (2007), s. 317–328; tenże, *Konsekracje i sukcesja święceń biskupich pasterzy Kościoła lubelskiego (1805–2007)*, „Roczniki Teologiczne”, 55 (2008), z. 4 [w druku].

do literatury przedmiotu². Przypomnijmy jedynie, że przynależność danego hierarchy do konkretnej „rodziny” sukcesji święceń biskupich określa się podług osoby jego głównego konsekratora i według tego też klucza ustalane są wcześniejsze ogniwa w zajmującym nas wywodzie. Ubogość zachowanych świadectw źródłowych – z jednej strony, z drugiej zaś mało zadowalający stan badań w owym zakresie, decydują, że rekonstrukcje poszczególnych linii urywają się nie dalej jak w XVI, a co najwyżej XV stuleciu, nie dając zarazem nadziei na doprowadzenie kiedykolwiek tychże wywodów do czasów apostoelskich. Zgodnie wszakże z tradycją i nauczaniem Kościoła, współczesnych członków katolickiego episkopatu łączy z Apostołami nieprzerwany ciąg sukcesji, w której udział mają przedstawiciele także niektórych innych wspólnot eklezjalnych o strukturze hierarchicznej, nie pozostających w jedności z Rzymem. Składają

² Obok publikacji wskazanych w poprzednim przypisie, por. także: W. Maziere Brady, *The Episcopal Succession in England, Scotland and Ireland A.D. 1400 to 1875*, t. 1–3, Rome 1876–1877 [reprint 1971]; K. Engelbert, *Die apostolische Sukzession schlesischer Priester*, „Archiv für schlesische Kirchengeschichte”, 24 (1966), s. 279–282; J. Restrepo Posada, *Genealogia Episcopal de la Jerarquia Eclesiastica en los Países que formaron la Gran Colombia (1513–1966)*, Bogota 1966; F. Nagy, *La comune genealogia episcopale di quasi tutti gli ultimi Papi (1700–1978)*, „Archivum Historiae Pontificiae”, 17 (1979), s. 434–453; tenże, *Ascendens consecratorum series collegii quod nunc est episcoporum Catholicorum*, Hamilton 1982 [mss powielony]; L. de Echeverría, *Episcopologio Español contemporaneo (1868–1985)*, Salamanca 1986; C. N. Bransom, *Ordinations of U. S. Catholic Bishops 1790–1989*, Washington 1990; V. Guitarte Izquierdo, *Episcopologio Español (1700–1867). Españoles Obispos en España, América, Filipinas y otros Países*, Castellon de la Plana 1992; V. Guitarte Izquierdo, *Episcopologio Español (1500–1699). Españoles Obispos en España, América, Filipinas y otros Países*, Castellon de la Plana 1994; C. N. Bransom, *Les Ordinations Épiscopales des Évêques Oblates*, „Vie Oblate”, 59 (2000), nr 4, s. 107–156; tenże, *Sons of Don Bosco, Successors of the Apostles, Salesian Bishops*, „Journal of Salesian Studies”, 12 (2001), nr 1, s. 53–118. Z polskojęzycznych prac nadto: K. Dola, *Sukcesja apostoelska w diecezji opolskiej*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”, 5 (1975), s. 5–9; B. Kumor, *Z sukcesji święceń biskupich papieża Jana Pawła II*, „Zeszyty Naukowe KUL”, 22 (1979), nr 1–3, s. 147–150; H. J. Kaczmarek, *Sukcesja apostoelska Zbigniewa Józefa Kraszewskiego i jego związki z sukcesją święceń biskupich papieża Jana Pawła II*, w: *Maria vincit. Dwudziestopięciolecie posługi pasterskiej księdza biskupa Zbigniewa Józefa Kraszewskiego*, Warszawa 1995, s. 75–80; «*Genealogia biskupia*» papieża Jana Pawła II, wyd. [K. R. Prokop], „Przeгляд Kalwaryjski”, 5 (1998), s. 58–62; H. J. Kaczmarek, *Sukcesja apostoelska papieży od XVI wieku do czasów najnowszych*, „Saeculum Christianum”, 6 (1999), nr 1, s. 229–244; tenże, *Biskupi polscy XX wieku. Wykaz chronologiczny biskupów polskich żyjących w dwudziestym stuleciu oraz wykaz miejsc ich święceń biskupich wraz z nazwiskami konsekratorów głównych*, „Saeculum Christianum”, 7 (2000), z. 1, s. 251–259;

zresztą owa problematyka z pogranicza historii Kościoła i eklezjologii (a w pewnej mierze także prawa kanonicznego) pozostaje wciąż stosunkowo słabo przebadana, dlatego niemal każdy kolejny przyczynek jej dotyczący, przynosi nowe ustalenia³. Z takim zamysłem przygotowane zostało również niniejsze opracowanie.

* * *

Stolica biskupia w Kielcach erygowana została w dekadę po upadku Rzeczypospolitej Obojga Narodów – w zmienionej rzeczywistości geopolitycznej, w jakiej ziemi polskie znalazły się po trzech rozbiorach (interesujące nas obecnie tereny pozostawały wówczas w granicach zaboru austriackiego). Nowa diecezja objęła część obszarów, które w dobie przedrozbiorowej wchodziły

---

R. T. Prinke, *Drzewa dziedzictwa. Od archaicznej metafory do struktury informacyjnej (na marginesie zainteresowań badawczych prof. Jerzego Wisłockiego)*, „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej”, 25 (2001), s. 39–49; K. R. Prokop, *Linia sukcesji apostolskiej biskupa kamienieckiego Jana Olszańskiego*, w: *Pasterz i twierdza. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Biskupowi Janowi Olszańskiemu, ordynariuszowi diecezji w Kamieńcu Podolskim*, red. J. Wołczański, Kraków – Kamieniec Podolski 2001, s. 189–197; M. Różański, *Sukcesja apostolska biskupów łódzkich*, „Łódzkie Studia Teologiczne”, 11–12 (2002–2003), s. 169–175; K. Dola, *Linia sukcesji apostolskiej księdza biskupa Pawła Stobrawy*, „Wiadomości Urzędowe Diecezji Opolskiej”, 58 (2003), nr 6, s. 255–258; H. Olasz, *Apostolska sukcesja arcybiskupa Damiana Zimonia*, w: *Z tej ziemi. Śląski kalendarz katolicki na rok 2005 (80 lat Kościoła katowickiego)*, red. M. Jakimowicz i K. Kukowka, Katowice 2004, s. 69–71; R. Porada, *Sukcesja apostolska w dialogu rzymskokatolicko-prawosławnym*, w: *Instaurare omnia in Christo. O zbawieniu, teologii, dialogu i nadziei*, red. P. Kantyka, Lublin 2006, s. 415–438 (zwl. s. 424).

³ Por. prace wskazane w przyp. 1 i 2. Także: K. R. Prokop, *Konsekracja biskupa Macieja Mariana Kurskiego. Przyczynek do biografii poznańskiego sufragana*, „Kronika Miasta Poznania”, 64 (1996), nr 3, s. 236–242; tenże, *Konsekracje biskupie w katedrze na Wawelu w okresie niewoli narodowej (1795–1918)*, „Studia Waweliana”, 6–7 (1997–1998), s. 191–197; tenże, *Dwudziestowieczne konsekracje biskupie w katedrze na Wawelu*, „Studia Waweliana”, 9–10 (2000–2001), s. 229–235; tenże, *Dziewięćdziesięciolecie konsekracji biskupiej kardynała Adama Stefana Sapięhy (17 XII 1911)*, „Alma Mater”, R. 2002, nr 37, s. 31–32; tenże, *Krakowska konsekracja biskupa Jana Maurycego Strachwitza w 1761 r. O przedstawicielach polskiej linii sukcesji apostolskiej w gronie episkopatu wrocławskiego II połowy XVIII i I połowy XIX w.*, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego”, 25 (2005), s. 151–165; tenże, *Polonika w rzymskim «Protocollo consecrationum episcoporum et alia 1565–1662» z Archiwum Watykańskiego (sakry biskupów polskich w Wiecznym Mieście w 2. poł. XVI oraz 1. i 2. tercji XVII w.)*, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”, 49 (2005), s. 199–208; tenże, *Krakowskie świątynie miejscem konsekracji biskupich. Czasy najnowsze (od roku 1795)*, „Rocznik Krakowski”, 73 (2007), s. 43–60.

w skład niezwykle wtedy rozległego biskupstwa krakowskiego (jego pasterze za jedną ze swych ulubionych rezydencji obrali sobie Kielce, stanowiące ośrodek klucza biskupiego)⁴. W sposób bardziej bezpośredni początki diecezji kieleckiej wiążą się wszakże z innym biskupstwem, mianowicie tarnowskim (powstałym w latach 1783–1786), o którego zniesieniu zdecydowano na dworze wiedeńskim jeszcze w r. 1801, postanowiwszy zarazem przenieść stolicę biskupią z Tarnowa właśnie do Kielc. Tak też nim jeszcze owe plany zyskały stosowną sankcję kanoniczną ze strony papieżstwa, cesarz Franciszek II mianował w 1803 r. pierwszym pasterzem nowego Kościoła partykularnego 65-letniego prałata Wojciecha Józefa Górskiego, dotychczasowego wikariusza kapitulnego wakującej już trzeci rok diecezji tarnowskiej i zarazem prepozyta tamtejszej kapituły katedralnej. Jego prekonizacja przez papieża Piusa VII stała się faktem w niespełna dwa tygodnie po formalnym erygowaniu biskupstwa kieleckiego⁵, dnia 26 VI 1805,

⁴ O dziejach Kielc w dobie przedrozbiorowej i ówczesnym znaczeniu tego ośrodka w życiu kościelnym diecezji krakowskiej por. z nowszych publikacji m.in.: B. S. Kumor, *Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795*, t. 1, Kraków 1998, s. 448–451; t. 3, Kraków 2000, s. 133–173; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc do roku 1945*, Kielce 2000, passim; D. Olszewski, *Kielce*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 8, Lublin 2000, kol. 1392nn. Także: J. Kłoczowski, *Kościół w wiekach średnich na obszarze dzisiejszej diecezji kieleckiej*, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883–1983)*, red. [E. Szaftowski], Kielce 1986, s. 193–214; W. Müller, *Dzieje Kościoła na terenie dzisiejszej diecezji kieleckiej w XVI–XVIII wieku*, w: tamże, s. 215–230; S. Litak, *Parafie w Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku. Struktura, funkcje społeczno-religijne i edukacyjne*, Lublin 2004, wg indeksu.

⁵ Odnośnie do genezy i początków istnienia stolicy biskupiej w Kielcach por. m.in.: B. Kumor, *Granice metropolii i diecezji polskich (966–1939)*, Lublin 1969–1971 [osobne odbicie z „Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych”, 18 (1969) – 23 (1971)], s. [211]–[213], [215]–[216]; tenże, *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej*, „Nasza Przeszłość”, 17 (1963), s. 187–208; tenże, *Ustrój i organizacja Kościoła polskiego w okresie niewoli narodowej (1772–1918)*, Kraków 1980, s. 163–164, 275–276; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 58 (1982), nr 5, s. 206–208; B. Kumor, *Diecezja tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji 1786–1985*, Kraków 1985, s. 82–88; tenże, *Powstanie diecezji kieleckiej i kolejne zmiany jej struktury terytorialnej*, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 31–39; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 107–108; B. Przybyszewski, *Zarys dziejów diecezji krakowskiej (do roku 1994)*, Kraków 2000, s. 161–162; J. Urban, *Diecezja krakowska w XIX wieku*, w: *Kościół krakowski w tysiącleciu*, oprac. zbior., Kraków 2000, s. 313; D. Olszewski, *Kielecka diecezja*, w: *Encyklopedia katolicka*, dz. cyt., t. 8, kol. 1396. Nadto: E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej, miasta Kielce i województwa świętokrzyskiego (w zarysie)*, Kraków 2004, s. 15; D. Olszewski, *Historyczne uwarunkowania powstania diecezji kieleckiej*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005) [200 lat diecezji kieleckiej], s. 15–21.

niemniej dopiero 30 IX 1807 nastąpiło ogłoszenie na miejscu, w Kielcach, stosownych dokumentów Stolicy Apostolskiej, którego to aktu dopełnił delegowany specjalnie w tym celu metropolita lwowski Kajetan Ignacy Kicki⁶. W owym też czasie na mapie politycznej tej części Europy pojawił się nowy byt państwowy w postaci Księstwa Warszawskiego, które w dwa lata później (1809) objęło ziemie także trzeciego zaboru austriackiego, w tym również Kraków i Kielce. Aż do tego momentu będący wciąż tylko nominatem, choć od 30 XII 1807 sprawujący już rządy w diecezji, Wojciech Józef Górski zmuszony był czekać na możliwość otrzymania święceń biskupich, jako że uprzednio dwór wiedeński (na skutek intryg hrabiego Józefa Ossolińskiego) odwlekał wciąż udzielenia wymaganej zgody (*placetum regium*) na przyjęcie przezeń sakry⁷. Rzeczona konsekracja odbyła się w Krakowie, w niedzielę 15 X 1809, to jest równo w trzy miesiące po zajęciu niegdysiejszej stolicy Królestwa Polskiego przez wojska dowodzone przez księcia Józefa Poniatowskiego (15 VII tr.). Na jej miejsce obrano tak bliską sercu wszystkich Polaków świątynię katedralną na Wawelu, przy czym jako główny konsekurator wystąpił ordynariusz *loci*, biskup krakowski Andrzej Gawroński, natomiast wobec nieobecności wówczas na miejscu innych członków katolickiego episkopatu w obrzędzie tym asystowali – za stosowną dyspensą papieską – opat klaustralny cystersów z Jędrzejowa Wawrzyniec Drzewicki *vel* Drzewiecki (nb. ostatni opat tegoż klasztoru przed kasatą w 1819 r.) i archiprezbiter (infulat) kościoła

---

⁶ Por. literaturę wskazaną w poprzednim przypisie. Także: Archiwum Diecezjalne w Kielcach (dalej ADK), sygn. KapK 7 – Acta capituli cathedralis Tarnoviensis a prima eius erectione per Pium VI et fundatione per Josephum II, Imperatorem Augustum, anno MDCCLXXXVI, post solennem introductionem Illustrissimi et Reverendissimi Domini Floriani Amandi de Janowek Janowski, episcopi, et suae cathedrae [od s. 303 Acta actorum capituli cathedralis Kielcensis sub felicissimis auspiciis Excellentissimi, Illustrissimi et Reverendissimi Domini, Domini Josephi Adalberti de Boża Wola Gorski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Kielcensis], s. 278–301.

⁷ Por. ADK, sygn. KapK 4 – Acta capituli collegiatae Kielcensis 1743–1808, s. 287–288 (sesja generalna w dniu 16 VIII 1805): „Quoniam Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Adalbertus Górski, administrator dioeceseos Tarnoviensis, fertur iam consecratus esse in episcopum Kielcensem [podkr. KRP], ideo praesens generale capitulum delegavit e gremio suo Perillustres Alexandrum Dobrzański, decanum, et Carolum Żurkowski, canonicum fundi Szydłówek, ut illi accepta notitia de adventu Vienna Tarnoviam Illustrissimi novi Pastoris eidem nomine huius capituli deferant solennem adeptae huius dignitatis aggratulationem”. W wyróżnionym fragmencie cytowanego świadectwa źródłowego nie chodzi o święcenia biskupie, lecz o papieskie potwierdzenie (w źródłach staropolskich określane mianem „sakry rzymskiej”), zawierające zarazem zezwolenie ze strony Stolicy Apostolskiej na przyjęcie przez nominata konsekracji.

Mariackiego Józef Wincenty Łańcucki⁸. Należy tu odnotować, że była to w ogóle pierwsza sakra biskupia dopełniona w dawnej stolicy Królestwa Polskiego w dobie porozbiorowej⁹.

Rządy pasterskie w diecezji kieleckiej W. J. Górski sprawował do śmierci w dniu 1 II 1818, przy czym od grudnia 1813 r. do czerwca (marca) 1815 r. był zarazem wikariuszem kapitulnym biskupstwa krakowskiego, wakującego po zgonie A. Gawrońskiego (tego hierarchy, z którego rąk otrzymał niegdyś sakrę)¹⁰. W momencie odejścia do wieczności pierwszego biskupa Kielc, któremu pod koniec życia przyszło pełnić posługę w po raz kolejny zmienionej rzeczywistości geopolitycznej, mianowicie po ukonstytuowaniu w 1815 r. ograniczonego w swej suwerenności Królestwa Kongresowego, zaawansowane były już działania zmierzające do reorganizacji struktur diecezjalnych na tych terenach i ich dostosowania do nowych granic państwowych. W ramach też usankcjonowanej bullą papieża Piusa VII z 30 VI 1818 delimitacji Kielce przestały być stolicą biskupią, która przeniesiona została do Sandomierza (z kolei

⁸ Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie (dalej AKMK), sygn. LOrd 14 – Liber ordinatorum, consecrationis ecclesiarum, capellarum, altarium immobilium, portatium, calicium et campanarum per Excellentissimum, Reverendissimum Dominum Andream Rawą Gawroński, episcopum Cracoviensem, intimum consiliarium S.C.R.M., s. 45; Archivio Segreto Vaticano (dalej ASV), Archivio della Nunziatura Apostolica in Vienna, vol. 239, k. 117r–v (list biskupa W. J. Górskiego do nuncjusza wiedeńskiego A. G. Severoliego z daty: Kielce, 23 I 1810); „Gazeta Krakowska”, R. 1809, nr 84 (z 18 X 1809), s. 1049–1050; *Hierarchia Catholica medii et recentioris aevi* (dalej HC), t. 7 (1800–1846), cur. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1968, s. 227. Także: T. Wróbel, *Dzieje Seminarium Duchownego w Kielcach na przestrzeni 250 lat*, w: *250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach. Księga jubileuszowa 1727–1977*, oprac. zbior., Kielce 1977, s. 76; B. Kumor, *Diecezja tarnowska...*, dz. cyt., s. 312; tenże, *Powstanie diecezji kieleckiej...*, art. cyt., s. 34; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 209 (gdzie mylna data 18 X 1809); J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, w: *Pamiętnik Świętokrzyski. Studia z dziejów kultury chrześcijańskiej*, oprac. zbior., Kielce 1991, s. 329 (tak samo data 18 X 1809); K. R. Prokop, *Konsekracje biskupie w katedrze na Wawelu...*, art. cyt., s. 195–197; A. Nowak, *Słownik biograficzny kapłanów diecezji tarnowskiej 1786–1985*, t. 1 – *Biskupi i kanonicy*, Tarnów 1999, s. 30; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 116; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce w latach 965–1999. Słownik biograficzny*, Warszawa 2000, kol. 130; K. R. Prokop, *Józef Wincenty Łańcucki – członek Wielkiej Rady Uniwersytetu Krakowskiego i jego rektor*, „Alma Mater”, R. 2006, nr 79, s. 52. Por. nadto: I. Kleszczowa, *Ceremonie i parady w porozbiorowym Krakowie 1796–1815*, Kraków 1999, s. 41nn.

⁹ Por. K. R. Prokop, *Krakowskie świątynie...*, art. cyt., s. 53–54, 57.

¹⁰ Do biografii biskupa W. J. Górskiego por. m.in.: *Encyklopedia powszechna [Orgelbranda]*, t. 10, Warszawa 1862, s. 282 (J. Bartoszewicz); F. Herzig, *Katedra, niegdyś kolegiata w Tarnowie 1400–1900*, Tarnów 1900, s. 131; B. Kumor, *Diecezja*

trzy lata później miało miejsce reaktywowanie diecezji tarnowskiej – początkowo pod nazwą tyńckiej). Nominację na pierwszego biskupa sandomierskiego otrzymał niewiele młodszy od W. J. Górskiego Szczepan Hołowcyc (nawiasem mówiąc obaj byli eks-jezuitami), na którego ręce zarząd bieżącymi sprawami lokalnego Kościoła zdał administrujący nim dotychczas w charakterze wikariusza kapitulnego prałat Aleksander Dobrzański (obrony 7 II 1818). Wiązało się to z dokonaniem przez działającą wówczas jeszcze nadal w Kielcach kapitułą katedralną wyborem nominata S. Hołowcycza na administratora diecezji. Tę decyzję gremium kapitulnego elekt jednakże uchylił i zarazem potwierdził na dotychczasowej funkcji A. Dobrzańskiego, zaś niedługo potem przedstawił właśnie jego kandydaturę na pierwszego sufragana sandomierskiego (rzeczywiście nim został, prekonizowany 17 XII 1819 tytulariuszem Leontopolis)¹¹. Terytorium biskupstwa kieleckiego uległo wtedy rozczłonkowaniu, przy czym największa jego część przypadła w udziale Kościołowi sandomierskiemu (13 dekanatów), natomiast reszta diecezjom lubelskiej (3 dekanaty) oraz krakowskiej (7 dekanatów), w granicach której znalazły się na powrót Kielce¹². Nastąpiło to w momencie, gdy na stolicy św. Stanisława

---

tarnowska..., dz. cyt., wg indeksu (zwl. s. 310–313 nr 2, s. 407); P. Nitecki, *Biskupi na ziemiach polskich w okresie niewoli narodowej (1772–1918)*, „Chrześcijanin w Świecie”, 19 (1987), nr 1–2, s. 135–136; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., s. 329–331; *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564–1995*, oprac. L. Grzebień, Kraków 1996 [2 wyd.: Kraków 2004], s. 191; A. Nowak, *Słownik biograficzny kapłanów...*, dz. cyt., t. 1, s. 29–31; B. Przybyszewski, *Zarys dziejów diecezji krakowskiej...*, dz. cyt., s. 163, 165, 167; E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 23; G. Bujak, *Diecezja kielecka w latach 1805–1818*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005) [200 lat diecezji kieleckiej], s. 23–31; J. Rokoszny, *Troski Wojciecha Górskiego, biskupa kieleckiego (1805–1818), o Seminarium Duchowne*, tamże, s. 123–144 [przedruk]. Ponadto: K. Dola, *Katalog arcybiskupów i biskupów rezydencjalnych metropolii i diecezji polskich obrządku rzymskokatolickiego do czasów współczesnych*, w: *Historia Kościoła w Polsce*, red. B. Kumor i Z. Obertyński, t. 2 – 1764–1945, cz. 2 – 1918–1945, Poznań – Warszawa 1979, s. 269 nr 1; T. Wróbel, *Dzieje Seminarium Duchownego w Kielcach...*, art. cyt., s. 73–89; J. Urban, *Diecezja krakowska w XIX wieku*, art. cyt., s. 317. Odnośnie do objęcia przez biskupa W. J. Górskiego rządów w wakującej diecezji krakowskiej w charakterze administratora zob. także: ASV, Archivio della Nunziatura Apostolica in Vienna, vol. 239, k. 229r–236r.

¹¹ Por. ADK, sygn. KapK 7, s. 347–348. Także literatura wskazana w następnym przypisie. Do biografii biskupa A. Dobrzańskiego por.: J. Wiśniewski, *Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186–1926 r. tudzież sesje kapituły sandomierskiej od 1581 do 1866 r.*, Radom 1926, s. 53–54; HC, t. 7, s. 236. Także ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistoriales, vol. 216, k. 449r–456v.

¹² Por. m.in.: B. Kumor, *Granice metropolii i diecezji polskich...*, dz. cyt., s. [213]; tenże, *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 208–216; HC, t. 7, s. 227;

zasiadał także będący w młodości członkiem Towarzystwa Jezusowego Jan Paweł Woronicz, po którego translacji w roku 1828 do Warszawy nowym ordynariuszem *loci* został Karol Skórkowski. Ich jurysdykcja, jako pasterzy Kościoła krakowskiego, rozciągała się zarówno na obszar Wolnego Miasta Krakowa, jak i na południowo-zachodnią część Królestwa Kongresowego, w czego konsekwencji wybuch w tymże ostatnim w roku 1830 zrywu zbrojnego, skierowanego przeciwko rosyjskiej dominacji (powstanie listopadowe), siłą rzeczy nie mógł się nie odbić na losach rzeczzonego biskupstwa. Za opowiedzenie się po stronie insurekcji biskup K. Skórkowski został najpierw w 1833 r. pozbawiony możliwości sprawowania władzy nad ową rozleglejszą częścią diecezji, położoną w granicach Królestwa (15 VIII 1833 nominację na jej tymczasowego rządcę otrzymał prałat Adam Paszkowski), a w dwa lata później całkowicie usunięty z granic biskupstwa i zmuszony do rezydowania z dala od Krakowa, w Opawie, gdzie przyszło mu pozostać aż po kres swych dni (zmarł 25 I 1851). Po oddaleniu się pasterza w 1835 r. na Śląsk Opawski, zarząd biskupstwem krakowskim, obejmującym wówczas także Kielecczynę, spoczął w rękach miejscowego sufragana Franciszka Ksawerego Zglenickiego – dla terytorium Wolnego Miasta Krakowa z tytułem administratora apostolskiego, natomiast dla części położonej w granicach Królestwa Kongresowego, jako wikariusza apostolskiego. Biskupem tytularnym Gortyny prekonizowany on został 27 IX 1824, a więc jeszcze za rządów Jana Pawła Woronicza, któremu to właśnie następcy św. Stanisława zawdzięczał godność biskupią i z jego też rąk otrzymał sakrę. Konsekracja F. K. Zglenickiego odbyła się w niedzielę 12 XII 1824 w świątyni katedralnej na Wawelu, przy czym jako współkonsekratorzy wystąpili wówczas u boku biskupa Krakowa: ordynariusz tyniecki Grzegorz Tomasz Ziegler i tytularny biskup biblijski Tomasz Nowiński, ostatni prepozyt generalny (generał) bożogrobców z Miechowa¹³.

T. Wróbel, *Dzieje Seminarium Duchownego w Kielcach...*, art. cyt., s. 89nn; B. Kumor, *Ustrój i organizacja Kościoła...*, dz. cyt., s. 204, 206, 263; tenże, *Powstanie diecezji kieleckiej...*, art. cyt., s. 34–35; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 209–210; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 131–132; B. Przybyszewski, *Zarys dziejów diecezji krakowskiej...*, dz. cyt., s. 167; J. Urban, *Diecezja krakowska w XIX wieku*, art. cyt., s. 318; D. Olszewski, *Kielecka diecezja*, art. cyt., kol. 1396; E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 15; G. Bujak, *Diecezja kielecka w latach 1805–1818*, art. cyt., s. 29–30.

¹³ Por. ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 17, k. 278r–279v; „Gazeta Krakowska”, R. 1824, nr 100 (z 15 XII 1824) – Dodatek, s. 2103–2106; *Kazania tudzież nauki parafialne Jana Pawła Woronicza, arcybiskupa warszawskiego, prymasa Królestwa Polskiego*, t. 1 – Przygodne, Kraków 1832, s. 9–16 (*Mowa przy poświęceniu na biskupa gortyneńskiego J.W. Franciszka Xawerego Zglenickiego, miana w kościele katedralnym na Zamku w Krakowie dnia 12 grudnia 1824*). Także: L. Łętowski, *Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich*, t. 4, Kraków 1853,

Tymczasowe rządy tytulariusza Gortyny w obu częściach rozciętej koronem diecezji trwały niespełna sześć lat – do jego zgonu w dniu 27 I 1841, po czym kolejnym administratorem oraz wikariuszem apostolskim został 55-letni prałat Ludwik Łętowski¹⁴. Po upływie czterech lat i on znalazł się w gronie episkopatu, prekonizowany 20 I 1845 przez papieża Grzegorza XVI biskupem tytularnym joppeńskim (Joppe). Ponieważ na miejscu w Krakowie nie było wówczas jakiegokolwiek innego obdarzonego sakrą hierarchy, zaś stolica arcybiskupia w Warszawie, której zwierzchności metropolitalnej diecezja krakowska podlegała w latach 1818–1880, wtedy wakowała, nominat udał się dla przyjęcia święceń biskupich aż do cesarskiego Sankt Petersburga. Akt ów dopełniony został w niedzielę 29 VI (17 VI st.st.) 1845, w uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, w petersburskim kościele pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Głównym konsekratorem był w tym przypadku biskup Kazimierz Dmochowski, sufragan kurlandzki (w diecezji wileńskiej) i ówczesny prezes Rzymsko-Katolickiego Kolegium Duchownego w Cesarstwie Rosyjskim, natomiast współkonsekratorami ordynariusze: kujawsko-kaliski Walenty Maciej Tomaszewski i sandomierski Józef Joachim Goldmann (Goldtman)¹⁵.

---

s. 311; HC, t. 7, s. 205; P. Nitecki, *Biskupi na ziemiach polskich...*, art. cyt., s. 180; K. R. Prokop, *Konsekracje biskupie w katedrze na Wawelu...*, art. cyt., s. 194–196; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 514; J. Urban, *Diecezja krakowska w XIX wieku*, art. cyt., s. 325; tenże, *Katedra na Wawelu (1795–1918)*, Kraków 2000, s. 118; J. A. Nowobilski, *Mecenat artystyczny biskupa Jana Pawła Woronicza w Krakowie*, Kraków 2002, s. 22; K. R. Prokop, *Krakowskie świątynie...*, art. cyt., s. 48–49, 57. Por. też: L. Łętowski, *Katalog biskupów...*, dz. cyt., t. 3, Kraków 1852, s. 442–443; B. Kumor, *Granice metropolii i diecezji polskich...*, dz. cyt., s. [213]–[214]; tenże, *Obsada biskupstwa krakowskiego w latach 1790–1914*, „*Analecta Cracoviensia*”, 8 (1976), s. 326–327; tenże, *Ustrój i organizacja Kościoła...*, dz. cyt., s. 210; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 168–169.

¹⁴ Por. *Ukaz [cesarza Mikołaja I] nominujący sufragana do części diecezji krakowskiej zostającej pod panowaniem rosyjskim*, w: [S.] Szantyr, *Wiadomości do dziejów Kościoła i religii katolickiej, panowaniu rosyjskiemu podległych*, t. 2, Poznań 1843, s. 299 nr LXXXVII („Nominujemy administratorem kielecko-krakowskiej diecezji kanonika Ludwika Łętowskiego, sufragana tejże diecezji. [...] Petersburg, dnia 10/22 III 1842. Mikołaj I”).

¹⁵ Por. m.in.: ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 22, k. 108r–109r; AKMK, sygn. LOrd 18 – Acta functionum episcopatum Illustrissimi ac Reverendissimi Domini Ludovici Stanislai Łętowski, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Ioppensis, k. 1^{Br} [=karta tytułowa]; „*Gazeta Krakowska*”, R. 1845, nr 169 (z 25 VII 1845), s. 1; nr 175 (z 1 VIII 1845), s. 1; L. Łętowski, *Wspomnienia pamiętnikarskie*, wyd. H. Barycz, Wrocław 1956², s. 227–229; tenże, *Katalog biskupów...*, dz. cyt., t. 3, s. 295; L. Siennicki, *Opis historyczny rzymsko-katolickiego kościoła Świętej Katarzyny w St. Petersburgu od r. 1763 do 1872*, Warszawa 1872² [reprint: Poznań 2002], s. XLIV; HC, t. 7, s. 225; H. Barycz, *Łętowski*

Również biskup Ludwik Łętowski diecezją krakowską administrował jedynie kilka lat, już bowiem w roku 1848 zrezygnował z rządów, jakkolwiek aż do śmierci, która nastąpiła dopiero w dwie dekady później (1868), pozostał nadal w Krakowie i udzielał się na polu posług pontyfikalnych. Po jego rezygnacji obie części biskupstwa krakowskiego, tj. owa większa, rosyjska, obejmująca wówczas 18 dekanatów i ponad 230 parafii, oraz ta mniejsza, od roku 1846 (czyli po likwidacji Wolnego Miasta Krakowa) austriacka, na terenie której znajdowały się tylko 4 dekanaty i nieco ponad 40 parafii, zarządzane były odąd przed osobnych administratorów. Podobna sytuacja trwać miała aż do momentu reorganizacji granic diecezji krakowskiej z lat 1879–1880 i zarazem wskrzeszenia w 1882 r. stolicy biskupiej w Kielcach. Mianowicie terytorium położonym w granicach Królestwa Kongresowego zarządzał od 3 IV 1848 ówczesny dziekan kieleckiej kapituły kolegiackiej Maciej Majerczak, który z dniem 21 IV 1849 został nowym wikariuszem apostołskim. Po upływie 13 lat i on doczekał się nominacji biskupiej, prekonizowany 25 IX 1862 tytulariuszem Jerichus. Jego konsekracja odbyła się w trzecią niedzielę Adwentu 14 XII 1862 w archikatedrze św. Jana Chrzciciela w Warszawie, przy czym głównym konsekratorem był nowy arcybiskup metropolita warszawski Zygmunt Szczęsny Feliński (późniejszy błogosławiony), a współkonsekratorami ordynariusze: sandomierski Józef Michał Juszyński i kujawsko-kaliski Michał Jan Marszewski¹⁶.

Ludwik (1786–1868), biskup tytularny Joppy, administrator diecezji kielecko-krakowskiej, członek Senatu Rządzącego Rzeczypospolitej Krakowskiej, historyk, literat, bibliofil, w: Polski słownik biograficzny (dalej PSB), t. 18, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1973, s. 362; P. Nitecki, Biskupi na ziemiach polskich..., art. cyt., s. 153; K. R. Prokop, Konsekracje biskupie..., art. cyt., s. 193, 196; P. Nitecki, Biskupi Kościoła w Polsce..., dz. cyt., kol. 263; J. Urban, Diecezja krakowska w XIX wieku, art. cyt., s. 338. Por. także: B. Kumor, Granice metropolii i diecezji polskich..., dz. cyt., s. [214]; Bibliografia piśmiennictwa profesorów Seminarium Kieleckiego 1727–2001. Księga jubileuszowa, oprac. D. Krześniak-Firlej, W. Firlej, A. Kaleta, Kielce 2002, s. 82–86.

¹⁶ Por. m.in.: ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. [24] – Teczka 1862, b.p.; „Kurier Warszawski”, R. 1862, nr 286 (z 3/15 XII 1862), s. 1615; „Przegląd Katolicki”, R. 1870, nr 42 (z 8/20 X 1870), s. 659–660; T. Wróbel, *Majerczak (Mairćak) Maciej (1800–1870), wikariusz apostołski części diecezji krakowskiej (później diecezji kieleckiej) w Królestwie Polskim, biskup*, w: PSB, t. 19, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1974, s. 168; HC, t. 8 (1846–1903), cur. R. Ritzler & P. Sefrin, Patavii 1978, s. 319; H. E. Wyczawski, *Arcybiskup Zygmunt Szczęsny Feliński 1822–1895*, Warszawa 1975, s. 187, 249; D. Olszewski, *Biskup Maciej Majerczak (1800–1870). Reformator życia kościelnego w diecezji kielecko-krakowskiej*, w: *Chrześcijananie*, t. 5, red. B. Bejze, Warszawa 1980, s. 11, 21. Także: T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 214–216; P. Nitecki, *Biskupi na ziemiach polskich...*, art. cyt., s. 155; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., s. 331–333; K. R. Prokop, *Konsekracje biskupie...*, art. cyt., s. 193; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 169; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła*

Po śmierci M. Majerczaka, który zmarł 25 IX 1870, kolejnym wikariuszem apostolskim ustanowiono 47-letniego kanonika Tomasza Teofila Kulińskiego (22 XII tr.). W kilkanaście miesięcy później uzyskał on 23 II 1872 prekonizację na biskupa tytularnego Satali, zaś jego konsekracja odbyła się w czwartek 3 X 1872 (we wspomnienie liturgiczne św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty według kalendarza juliańskiego – 21 IX) w Sankt Petersburgu, w kościele św. Katarzyny Aleksandryjskiej. Udzielającym mu święceń biskupich był metropolita mohylowski Antoni Fiałkowski, natomiast jako współkonsekratorzy wystąpili sufragani: płocki Aleksander Kazimierz Gintowt-Dziewałtowski i mohylowski Jerzy Iwaszkiewicz, obaj zresztą włączeni do grona episkopatu w tymże samym 1872 r. (już z kolei 23 X tr. T. T. Kuliński był współkonsekratorem nowego ordynariusza sejneńskiego, czyli augustowskiego, Piotra Pawła Wierzbowskiego)¹⁷. Po upływie dziesięciu lat, 15 III 1883, właśnie dotychczasowemu tytulariuszowi Satali przypadła też godność pasterza odnowionej jeszcze u schyłku poprzedniego roku przez papieża Leona XIII diecezji kieleckiej, która od tego momentu istnieje nieprzerwanie po dziś dzień¹⁸.

Drugi – po Wojciechu Józefie Górskim – pasterz Kościoła kieleckiego sprawował rządy ordynariuszowskie w powierzonym mu biskupstwie przez niemal

---

w Polsce..., dz. cyt., kol. 277; I. Łącka, *Rektorzy seminarium kieleckiego (1726–2002)*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach 1727–2002. Księga jubileuszowa*, red. D. Olszewski, R. Kuligowski i K. Gurda, Kielce 2002, s. 526–528. Por. też *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 87–88.

¹⁷ Por m.in.: ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. [24] – Teczka 1871–1872, b.p.; „Gazeta Kielecka”, R. 1872, nr 76 (z 13/26 IX 1872), s. 301; nr 79 (z 23 IX/5 X 1872), s. 313; nr 83 (z 7/19 X 1872), s. 329; nr 86 (z 18/30 X 1872), s. 341; HC, t. 8, s. 329, 503; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, „Życie Katolickie”, 2 (1983), nr 5–6, s. 30; P. Nitecki, *Biskupi na ziemiach polskich...*, art. cyt., s. 149; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., s. 333–334; H. J. Kaczmarski, *Biskupi polscy XX wieku. Wykaz chronologiczny biskupów polskich żyjących w dwudziestym stuleciu oraz wykaz miejsc ich święceń biskupich wraz z nazwiskami konsekratorów głównych*, „Saeculum Christianum”, 7 (2000), z. 1, s. 251; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 235. Por. także: „Gazeta Kielecka”, R. 1872, nr 74 (z 6/18 IX 1872), s. 293; „Przegląd Katolicki”, R. 1872, nr 42 (z 5/17 X 1872), s. 669; nr 43 (z 12/24 X 1872), s. 682. Nadto: ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. [25] – Teczka 1882–1883 [rok 1883], b.p.

¹⁸ W przedmiocie okoliczności reaktywowania w roku 1882 diecezji kieleckiej por. m.in.: B. Kumor, *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 216–226; tenże, *Granice metropolii i diecezji polskich...*, dz. cyt., s. [214]–[215]; tenże, *Ustrój i organizacja Kościoła...*, dz. cyt., s. 210–211; tenże, *Powstanie diecezji kieleckiej...*, art. cyt., s. 36–37; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 217; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 235; B. Przybyszewski, *Zarys dziejów diecezji krakowskiej...*, dz. cyt., s. 185–186; J. Urban, *Diecezja krakowska w XIX wieku*, art. cyt., s. 359; E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 15.

ćwierć wieku, bowiem jego życie dobiegło kresu 8 I 1907¹⁹. Następcą T. T. Kulińskiego dopiero 7 IV 1910 prekonizowany został przez papieża Piusa X należący do prezbiterium archidiecezji mohylowskiej, pochodzący zaś z Inflant 43-letni Augustyn Łosiński. Święcenia biskupie przyjął on w niedzielę 5 VI 1910 w stołecznym Sankt Petersburgu, gdzie do tego czasu był rektorem Rzymsko-Katolickiej Akademii Duchownej, w prokatedrze Wniebowzięcia (Zaśnięcia) NMP. Jako główny konsekurator wystąpił w tym przypadku nowy arcybiskup Mohylowa Wincenty Kluczyński, natomiast na współkonsekratorów zaproszono dwóch miejscowych sufraganów (tzn. mohylowskich): Stefana Antoniego Denisewicza i Jana Cieplaka (późniejszy pierwszy arcybiskup metropolita wileński). Godzi się w tym kontekście nadmienić, że uroczystość sakry rzeźzonego ordynariusza kieleckiego nie była jedynym podniosłym wydarzeniem życia kościelnego, jakie w tamten niedzielny dzień stało się udziałem społeczności katolickiej ówczesnej stolicy Cesarstwa Rosyjskiego. Poprzedzona została ona ingresem do petersburskiej świątyni prokatedralnej metropolity W. Kluczyńskiego, który sam święcenia biskupie otrzymał zaledwie tydzień wcześniej w miejscowym kościele św. Katarzyny Aleksandryjskiej (pośród obecnych na owym akcie nie zabrakło również A. Łosińskiego). Z kolei w dwie następne niedziele, tj. 12 i 19 VI 1910, odbyły się w rzeczonej świątyni w Sankt Petersburgu sakry dwóch kolejnych polskich biskupów, a mianowicie sufragana łucko-żytomierskiego Longina Żarnowieckiego oraz ordynariusza sandomierskiego Mariana Ryxa, podczas których pasterz Kościoła kieleckiego był w obu przypadkach współkonsekratorem²⁰.

Od tamtego momentu sprawami diecezji kieleckiej A. Łosiński zawiadywał przez 27 lat, a zatem przez niemal cały okres istnienia II Rzeczypospolitej. Nieste-

¹⁹ Do biografii biskupa T. T. Kulińskiego por. m.in.: M. Żywczyński, *Kuliński Tomasz Teofil (1823–1907), pierwszy biskup kielecki*, w: PSB, t. 16, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1971, s. 160; T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicerektorów, profesorów, ojców duchownych i prefektów, w: 250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach...*, dz. cyt., s. 459; K. Dola, *Katalog arcybiskupów i biskupów rezydencjalnych...*, art. cyt., s. 269 nr 2; D. Wojciechowski, *Działalność duszpasterska biskupa kieleckiego Tomasza Kulińskiego (1870–1907)*, „Nasza Przeszłość”, 57 (1982), s. 9–44 [przedruk w: „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005) [200 lat diecezji kieleckiej], s. 147–181]; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 217–220; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 30; P. Nitecki, *Biskupi na ziemiach polskich...*, art. cyt., s. 149–150; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., s. 333–336; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 235–238, 284; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 74–75; E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 24. Także literatura wskazana wyżej w poprzednim przypisie.

²⁰ Por. „Wiara. Przegląd Katolicki”, 2 (1910), nr 23 (z 4 VI 1910), s. 443–444; nr 24 (z 11 VI 1910), s. 463–464, 478; nr 25 (z 18 VI 1910), s. 498; nr 26 (z 25 VI 1910), s. 518; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 221; Z. Szuba, *Biskupi polscy*

ty schylek jego rządów stał pod znakiem niezwykle ostrego konfliktu z władzami sanacyjnymi, które uporczywie dążyły do złożenia owego hierarchy z urzędu, wywierając w tej materii drogą dyplomatyczną silne naciski na Stolicę Apostolską²¹. Za czasów rzezonego pasterza doszło zarówno do włączenia diecezji kieleckiej w obręb nowo ustanowionej krakowskiej prowincji kościelnej – w 1925 r. (uprzednio – od roku 1882 – należała do metropolii warszawskiej), jak i do ustanowienia pierwszego w dziejach tego Kościoła partykularnego biskupa pomocniczego (suffragana). Został nim prekonizowany 16 XII 1935 tytulariuszem Margo 50-letni Franciszek Sonik, niedysiejszy kapelan A. Łosińskiego, z którego też rąk przyjął sakrę. Odbyła się ona we wtorek 25 II 1936, a więc we wspomnienie liturgiczne św. Macieja Apostoła, w katedrze Wniebowzięcia NMP w Kielcach, przy czym obowiązków współkonsekratorów podjęli się biskupi pomocniczy: łódzki Kazimierz Tomczak i ryski Józef Rancans (przyjaciele nominata z czasów wspólnych studiów w petersburskiej Rzymsko-Katolickiej Akademii Duchownej)²².

XX wieku, art. cyt., s. 58; K. Krasowski, *Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej. Słownik biograficzny*, Poznań 1996, s. 150; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 265; HC, t. 9 (1903–1922), cur. Z. Pięta, Patavii 2002, s. 214–215 (gdzie informacja, że głównym konsekratorem A. Łosińskiego miał być S. A. Denisewicz).

²¹ O życiu i działalności biskupa A. Łosińskiego por. m.in.: Z. Zieliński, *Łosiński Augustyn (1867–1937), biskup kielecki*, w: PSB, t. 18, s. 422–423; K. Dola, *Katalog arcybiskupów i biskupów rezydencjalnych...*, art. cyt., s. 269 nr 3; T. Wróbel, *Dzieje Seminarium Duchownego w Kielcach...*, art. cyt., s. 145–153; tenże, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 220–227; A. Fert, *Działalność duszpasterska biskupa kieleckiego Augustyna Łosińskiego (1910–1937)*, „*Nasza Przeszość*”, 52 (1979), s. 227–255; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 57–58; J. Kuśmierz, *Działalność administracyjna biskupa kieleckiego Augustyna Łosińskiego (1910–1937)*, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 51–56; A. L. Szafranski, *Augustyn Łosiński, biskup kielecki (1910–1937)*, w: *światle listów pasterskich, opinii i faktów*, „*Nasza Przeszość*”, 59 (1983), s. 215–240; P. Nitecki, *Biskupi na ziemiach polskich...*, art. cyt., s. 153; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., s. 336–338; K. Krasowski, *Episkopat katolicki w II Rzeczypospolitej. Myśl o ustroju państwa: postulaty – realizacja*, Warszawa – Poznań 1992, wg indeksu; *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej*, red. J. M. Majchrowski, Warszawa 1994, s. 197 nr 692; K. Krasowski, *Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 150–153; *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej*, red. A. Garlicki i in., Warszawa 1999, s. 208 (A. Kołodziejczyk); Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 284–285, 309–310, 339; E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 25; M. Marcinkowska, *Akcenty patriotyczne w działalności biskupa kieleckiego Augustyna Łosińskiego (1910–1938 [sic!])*, „*Kieleckie Studia Teologiczne*”, 4 (2005) [200 lat diecezji kieleckiej], s. 185–196. Także: B. Kumor, *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 226nn.

²² Por. „*Kielecki Przegląd Diecezjalny*”, 22 (1935), nr 12, s. 281–282; 23 (1936), nr 3, s. 91–96; „*Gazeta Kielecka*”, R. 1936, nr 56 (z 26 II 1936), s. [4]; T. Wróbel, *Zarys historii*

W niewiele ponad rok po otrzymaniu święceń biskupich F. Sonik podjął obowiązki wikariusza kapitulnego wakującej w związku ze śmiercią A. Łosińskiego diecezji kieleckiej. Urząd ten sprawował do momentu objęcia w niej rządów przez kolejnego ordynariusza, którym 24 V 1938 prekonizowany został przez papieża Piusa XI 43-letni Czesław Kaczmarek, dotychczas należący do prezbiterium Kościoła plockiego. Jego konsekracja odbyła się w niedzielę 4 IX tr., także w katedrze w Kielcach, przy czym tym razem głównym konsekratorem był ówczesny nuncjusz apostolski w Rzeczypospolitej Polskiej, arcybiskup tytularny Sirace Filippo Cortesi, natomiast na współkonsekratorów zaproszono dwóch hierarchów tak samo, jak przyjmujący sakrę, związanych przez znaczną część życia z Płockiem i tamtejszą diecezją, mianowicie ordynariusza łuckiego Adolfa Piotra Szelażką, poprzednio biskupa pomocniczego plockiego, oraz jego następcę na owej sufraganii – Leona Wetmańskiego²³.

---

diecezji kieleckiej, art. cyt., s. 227–228; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 106; K. Krasowski, *Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 229–230; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 412. Także: T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicerekatorów, profesorów...*, art. cyt., s. 466; K. Krasowski, *Episkopat katolicki w II Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 29, 232; *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej*, dz. cyt., s. 205; Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 339, 364; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 182–183; D. Olszewski, *Sonik Franciszek (1885–1957), biskup sufragan kielecki*, w: PSB, t. 40, Warszawa – Kraków 2000–2001, s. 481–482. Por. nadto: *Fragmety kroniki Seminarium Duchownego w Kielcach*, w: *250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach...*, dz. cyt., s. 30.

²³ Por. „Gazeta Kielecka”, R. 1938, nr 65 (z 1 IX 1938), s. 1–2; nr 66 (z 4 IX 1938), s. 1–2; nr 67 (z 8 IX 1938), s. 1–2; nr 68 (z 11 IX 1938), s. 1–3; „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 25 (1938), nr 9, s. 275–290; „Przegląd Katolicki”, 76 (1938), nr 35 (z 11 IX 1938), s. 573. Do biografii biskupa C. Kaczmarka por. m.in.: K. Dola, *Katalog arcybiskupów i biskupów rezydencjalnych...*, art. cyt., s. 269 nr 4; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 109–110; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., 338–340; J. Śledzianowski, *Ksiądz Czesław Kaczmarek, biskup kielecki 1895–1963*, Kielce 1991, s. 48–49; *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej*, dz. cyt., s. 193; K. Krasowski, *Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 108–111; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 189; D. Wojciechowski, *Biskup Czesław Kaczmarek (1895–1938–1963). W 40 rocznicę śmierci*, Kielce 2003, s. 22. Por. też: T. Wróbel, *Dzieje Seminarium Duchownego w Kielcach...*, art. cyt., s. 154nn; tenże, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 229–235; *Słownik polskich teologów katolickich* (dalej SPTK), t. 6, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 12–14 (M. Grzybowski); K. Krasowski, *Episkopat katolicki w II Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., wg indeksu; *Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej*, dz. cyt., s. 144 (A. Kołodziejczyk); Z. Guldon, A. Massalski, *Historia Kielc...*, dz. cyt., s. 339–340, 364–365; *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945–1989*, t. 1, red. J. Myszor, Warszawa 2002, s. 101–104 (R. Gryz); E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 27–28; R. Gryz, *Biskup kielecki Czesław Kaczmarek w starciu z komu-*

Kolejna uroczystość święceń biskupich odbyła się w kieleckiej świątyni katedralnej dopiero w dwie dekady później, w roku 1958, przy czym miała ona charakter wyjątkowy, bowiem pełni kapłaństwa dostąpiło wówczas równocześnie dwóch duchownych. Mowa o Szczepanie Sobalkowskim i Janie Jaroszewiczu, którzy obaj ustanowieni zostali 10 XII 1957 biskupami pomocniczymi przy więzionym w poprzednich latach przez władze komunistyczne i skutkiem tego podupadłym na zdrowiu ordynariuszu C. Kaczmarku – w miejsce zmarłego zaledwie dwa tygodnie wcześniej (27 XI tr.) sufragana F. Sonika. Rzeczony akt konsekracji miał miejsce we wtorek 11 II 1958, przy czym głównym konsekratorem obu nominatów był właśnie *ordinarius loci*, natomiast w charakterze współkonsekratorów wystąpili pasterze dwóch innych diecezji: Michał Klepacz z Łodzi oraz Piotr Kałwa z Lublina²⁴. Nieoczekiwanie, zaledwie w dzień później, zmarł nowo konsekrowany biskup S. Sobalkowski²⁵, w związku z czym podjęte zostały wkrótce starania o nominację kolejnego sufragana do pomocy schorowanemu rządcy Kościoła kieleckiego. Ostatecznie został nim 49-letni kanonik Edward Jan Muszyński, którego papież Jan XXIII preko-

---

nistycznym totalitaryzmem (1945–1963)”, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005) [200 lat diecezji kieleckiej], s. 199–226; J. Śledzianowski, *Osobowość księdza biskupa Czesława Kaczmarka*, tamże, s. 227–235.

²⁴ Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 39 (1958), nr 1, s. 1–4; nr 3, s. 65–79; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 235–241; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 154–156; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., s. 340; J. Śledzianowski, *Ksiądz Czesław Kaczmarek, biskup kielecki...*, dz. cyt., s. 253; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 178, 408; D. Wojciechowski, *Biskup Czesław Kaczmarek...*, dz. cyt., s. 113. Nadto: T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicerekatorów, profesorów...*, art. cyt., s. 467–468; K. Dola, *Katalog arcybiskupów i biskupów rezydujących...*, art. cyt., s. 270 nr 5; SPTK, t. 5, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 586–591 (E. Materski); t. 7, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 129–135 (W. Łydka); *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 45–55, 152–167; J. Jagielka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach...*, dz. cyt., s. 486–491; I. Łącka, *Rektorzy seminarium kieleckiego...*, art. cyt., s. 535–539; *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL...*, dz. cyt., t. 1, s. 263–265 (T. Żarnowiecka-Gryz); t. 2, red. J. Myszor, Warszawa 2003, s. 99–100 (R. Gryz); E. Chat, *Ks. bp Jan Jaroszewicz jako nauczyciel*, „Kieleckie Studia Teologiczne”, 4 (2005) [200 lat diecezji kieleckiej], s. 253–262; S. Czerwik, *Wprowadzanie uchwał Soboru Watykańskiego II w diecezji kieleckiej w latach pasterzowania biskupa Jana Jaroszewicza (1903–1980)*, tamże, s. 287–293; J. Gębska, *Nauczanie kościelne biskupa Jana Jaroszewicza*, tamże, s. 295–326.

²⁵ Por. zwł.: „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 39 (1958), nr 3, s. 80–88. Także: J. Śledzianowski, *Ksiądz Czesław Kaczmarek, biskup kielecki...*, dz. cyt., s. 253–254; D. Olszewski, *Sobalkowski Szczepan (1901–1958), rektor kieleckiego seminarium duchownego, biskup sufragan kielecki*, w: PSB, t. 39, Warszawa–Kraków 1999–2000, s. 410–411.

nizował 26 X 1960 tytulariuszem Mastaura in Asia. Jego z kolei sakra odbyła się nie w stolicy diecezji, lecz w będącym rodzinną parafią nominata Miechowie, w tamtejszej bazylice Bożego Grobu, która już niegdyś – 144 lata wcześniej – była miejscem święceń biskupich innego członka episkopatu, mianowicie ostatniego prepozyta generalnego (generała) bożogrobców Tomasza Nowińskiego (27 X 1816), wyniesionego wówczas do godności biskupa tytularnego Byblus²⁶. Wracając do konsekracji E. J. Muszyńskiego, dopełnił jej w niedzielę 27 VIII 1961 bliski już kresu swych dni pasterz diecezji Czesław Kaczmarek (zmarł w dwa lata później – 26 VIII 1963) wspólnie z ordynariuszem lubelskim Piotrem Kałwą oraz kieleckim biskupem pomocniczym Janem Jaroszewiczem²⁷. Ten ostatni przejął po zgonie C. Kaczmarka ster odpowiedzialności za Kościół kielecki – początkowo w charakterze administratora apostolskiego wakującego biskupstwa (13 IX 1963), a dopiero po kolejnych czterech latach jako pełnoprawny *ordinarius loci* (prekonizowany 20 III 1967, rządy objął 17 IX tr.). Już w roku 1968 wystarał się on – w związku ze śmiercią 15 III 1968 E. J. Muszyńskiego – o nowego sufragana w osobie 45-letniego Edwarda Materskiego, który 29 X tr. uzyskał prekonizację na biskupa tytularnego Aquae Sirenses.

²⁶ O biskupie T. Nowińskim i jego dopełnionej w miechowskim kościele prepozyturalnym (klasztornym) przez ordynariusza krakowskiego J. P. Woronicza sakrze por. m.in.: ASV, Archivio Concistoriale, Iuramenta, vol. 14, k. 91r–94r; AKMK, sygn. LOrd 15 – Liber functionum episcopalium et sacrarum ordinationum Illustrissimi, Excellentissimi Domini Ioannis Pauli Paweża Woronicz, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopi Cracoviensis, senatoris Regni Poloniae, Ordinis S. Stanisłai primae clasii equitis [...], s. 4; tamże, sygn. LOrd 16 – Liber ordinum collatarum clero dioecesis Cracoviensis aliarumque functionum pontificalium peractarum per me, Thomam Nowiński, Dei et Apostolicae Sedis gratia episcopum Bibliensem, praepositum infulatum Miechoviensem, generalem Ordinis Canonicorum Regularium Custodum Sacri Sepulchri, in ecclesia cathedrali Cracoviensi installatum [...], s. 1; HC, t. 7, s. 123; A. Wędzki, *Nowiński Tomasz hebru Nowina (1746–1830), ostatni generał zakonu bożogrobców w Polsce*, w: PSB, t. 23, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1978, s. 353; P. Nitecki, *Biskupi na ziemiach polskich...*, art. cyt., s. 160; K. R. Prokop, *Konsekracje biskupie...*, art. cyt., s. 194, 196; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 312; J. Urban, *Diecezja krakowska w XIX wieku*, art. cyt., s. 323. Por. także: „Gazeta Krakowska”, R. 1830, nr 8 (z 27 I 1830), s. 87; K. R. Prokop, *Wypisy źródłowe do biografii polskich biskupów i opatów z czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów oraz niewoli narodowej doby zaborów (XVI–XIX w.)*, cz. 1, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, t. 82, Lublin 2004, s. 209 (nr 20); cz. 2, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, t. 83, Lublin 2005, s. 305 (nr 27).

²⁷ Por. Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 174–175; J. Śledzianowski, *Książd Czesław Kaczmarek, biskup kielecki...*, dz. cyt., s. 293–294; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 303; D. Wojciechowski, *Biskup Czesław Kaczmarek...*, dz. cyt., s. 117.

Sakra tegoż duchownego odbyła się w ostatnią niedzielę Adwentu 22 XII 1968 w katedrze Wniebowzięcia NMP w Kielcach, przy czym głównym konsekratorem był w tym przypadku prymas Polski, kardynał Stefan Wyszyński, natomiast współkonsekratorami – właśnie Jan Jaroszewicz oraz biskup pomocniczy siedlecki (podlaski) Wacław Skomorucha²⁸. Także w kieleckiej katedrze, od roku 1970 noszącej tytuł bazyliki mniejszej, dokonano konsekracji kolejnego biskupa ustanowionego do posługi pasterskiej w Kościele kieleckim, mianowicie Jana Gurdy. Prekonizowany 21 X 1971 tytulariuszem Thasbalty, był on ostatnim sufraganiem przydanym do pomocy ordynariuszowi *loci* J. Jaroszewiczowi, z którego też rąk otrzymał święcenia biskupie. Miały one miejsce w niedzielę 13 II 1972, zaś jako współkonsekratorzy wystąpili podczas tamtego aktu pasterze diecezji: lubelskiej Piotr Kałwa i tarnowskiej Jerzy Ablewicz²⁹.

Po śmierci Jana Jaroszewicza, zmarłego 17 IV 1980, i rocznych rządach w diecezji w charakterze wikariusza kapitulnego sufragana J. Gurdy, nowym biskupem Kielc został prekonizowany 27 III 1981 dotychczasowy rektor Polskiej Misji Katolickiej we Francji Stanisław Szymecki. Jego sakra miała miejsce w Rzymie 12 IV tr., w Niedzielę Palmową, w słynnej Kaplicy Sykstyńskiej na Watykanie, a dopełnił jej osobiście papież Jan Paweł II wspólnie z biskupami Janem Gurdą i Szczepanem Wesołym – rezydującym stale w Wiecznym Mieście delegatem Prymasa Polski ds. Duszpasterstwa Emigracyjnego³⁰. Ponieważ w tym samym

---

²⁸ Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 45 (1969), nr 2, s. 49–54; „Esprit et Vie”, 81 (1971), nr 37 (z 16 IX 1971) – *Supplément*, s. 534 nr 159; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 195–196; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 286. Także: T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicerektorów, profesorów...*, art. cyt., s. 473; *Biskupi polscy w XX roku pontyfikatu Jana Pawła II*, red. E. Data, Marki [1998], s. 170; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 327–335; A. Kaszycki, *Biskup Edward Materski – w służbie katechizacji*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach...*, dz. cyt., s. 369–379.

²⁹ Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 47bis (1972), nr 2, s. 49–55; „Esprit et Vie”, 85 (1975), nr 49 (z 9 XII 1975), s. 706 nr 12; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 205; K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej. Leksykon biograficzny*, Kraków 1998, s. 52–53; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 136. Por. także: T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicerektorów, profesorów...*, art. cyt., s. 472; „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 69 (1993), nr 1, s. 80–109; 70 (1994), nr 5–6, s. 295–324; SPTK, t. 8, red. J. Mandziuk, Warszawa 1995, s. 209–211 (D. Olszewski); K. R. Prokop, *Wychowankowie UJ w gronie biskupów Kościoła katolickiego doby III Rzeczypospolitej*, „Alma Mater”, R. 2000, nr 18, s. 21; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 250–254.

³⁰ Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 57 (1981), nr 3, s. 97–122; „Esprit et Vie”, 95 (1985), nr 31–33 (z 1–15 VIII 1985), s. 438 nr 43; T. Wróbel, *Zarys historii diecezji kieleckiej*, art. cyt., s. 241; Z. Szuba, *Biskupi polscy XX wieku*, art. cyt., s. 221–222; K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 141–143;

czasie kresu dobiegła posługa w diecezji kieleckiej Edwarda Materskiego, ustanowionego 28 III 1981 ordynariuszem sandomierskim (sandomiersko-radomskim), w dniu 10 V 1982 nastąpiła prekonizacja nowego biskupa pomocniczego dla Kielc w osobie wyniesionego do godności tytulariusza Rapidum 52-letniego Mieczysława Jaworskiego, dotychczasowego proboszcza bazyliki katedralnej. Tak też na placu przed tą świątynią odbyła się w niedzielę Trójcy Przenajświętszej 6 VI 1982 konsekracja nominata, który pełni kapłaństwa dostąpił przez posługę ordynariusza *loci* S. Szymeckiego oraz biskupów E. Materskiego i J. Gurdy³¹. W sześć i pół roku później do posługi w Kościele kieleckim przybył jeden jeszcze hierarcha w osobie prekonizowanego 20 XII 1986 tytulariuszem Segisamy Piotra Skuchy. Obok J. Gurdy i M. Jaworskiego miał on wspomagać w posłudze pasterza diecezji jako sufragan. Jego święcenia biskupie dopełnione zostały w bazylice katedralnej Wniebowzięcia NMP w niedzielę 15 II 1987, przy czym głównym konsekratorem był prymas Polski, kardynał Józef Glemp, natomiast na współkonsekratorów zaproszono Edwarda Materskiego i Stanisława Szymeckiego³².

Po powołaniu tego ostatniego z dniem 15 V 1993 na młodą stolicę metropolitalną w Białymstoku, nowym ordynariuszem kieleckim ustanowiony został 17 VII tr. 54-letni Kazimierz Ryczan, którego sakra odbyła się w sobotę 11 IX 1993. Na jej miejsce obrano plac przed świątynią katedralną w Kielcach, zaś obo-

---

P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 435; Jan Paweł II – dzień po dniu. *Ilustrowane kalendarium wielkiego pontyfikatu 1978–2005*, t. 1, oprac. G. Turowski, Kraków 2005, s. 122. Także: S. Szymecki, *Chrystus w Kościele. Wybór homilii*, Kielce 1991, s. 5, 7, 244; J. Szczepański, *Sylwetki biskupów kieleckich*, art. cyt., s. 340–342; „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 69 (1993), nr 4, s. 309–351; *Biskupi polscy w XX roku pontyfikatu...*, dz. cyt., s. 66–67; E. Malicki, *Dzieje diecezji kieleckiej...*, dz. cyt., s. 29–30; W. M. Zarębczan, *Polacy w Watykanie. Instytucje i urzędy oraz Polacy w nich pracujący. Historia i współczesność*, Pelplin 2004, s. 542–543.

³¹ Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 58 (1982), nr 5, s. 173–183; „Esprit et Vie”, 96 (1986), nr 17 (z 24 IV 1986) – 2^e Partie, s. V nr 65; K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 58–59; *Powołanie i służba. Księga jubileuszowa ku czci Biskupa Mieczysława Jaworskiego w 70 rocznicę urodzin*, red. K. Gurda i T. Gacia, Kielce 2000, s. 20; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 180. Także: T. Wróbel, *Katalog rektorów, wicerektorów, profesorów...*, art. cyt., s. 473; S. Szymecki, *Chrystus w Kościele...*, dz. cyt., s. 245; *Biskupi polscy w XX roku pontyfikatu...*, dz. cyt., s. 104; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 266–270; SPTK, t. 9, red. J. Mandziuk, Warszawa 2006, s. 229–231 (A. Kaleta).

³² Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 63 (1987), nr 1, s. 3, 14–16; nr 2, s. 147–156; „Esprit et Vie”, 100 (1990), nr 32–34 (z 9–23 VIII 1990), s. 451 nr 19; K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 128–129; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 406. Także: S. Szymecki, *Chrystus w Kościele...*, dz. cyt., s. 253; *Biskupi polscy w XX roku pontyfikatu...*, dz. cyt., s. 189; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 418–422.

wiązków głównego konsekratora podjął się metropolita krakowski, kardynał Franciszek Macharski, mając u swego boku w charakterze współkonsekratorów arcybiskupa Edwarda Nowaka, sekretarza Watykańskiej Kongregacji ds. Kanonizacyjnych, oraz miejscowego sufragana Mieczysława Jaworskiego³³. Mimo, że kilka miesięcy wcześniej zmarł biskup Jan Gurda (16 I 1993), zaś jeszcze w marcu 1992 r. odszedł do posługi w nowo erygowanej diecezji sosnowieckiej Piotr Skucha, na kolejnego biskupa pomocniczego wiernym Kościoła kieleckiego przyszło zaczekać aż do roku 1998. Wówczas to, dnia 21 II 1998, ogłoszona została stosowna nominacja w odniesieniu do osoby dotychczasowego rektora Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach Mariana Florczyka, którego papież Jan Paweł II ustanowił tytulariuszem Limaty. Święcenia biskupie nowego członka episkopatu odbyły się w sobotę w oktawie Wielkiej Nocy 18 IV 1998 w kieleckim kościele św. Józefa, przy czym i tym razem obowiązki głównego konsekratora przyjął na siebie metropolita krakowski, kardynał F. Macharski, natomiast współkonsekratorami byli biskupi K. Ryczan i M. Jaworski³⁴. Wreszcie ostatni spośród dotychczas ustanowionych do posługi w diecezji kieleckiej hierarchów, prekonizowany 18 XII 2004 tytulariuszem Chusiry Kazimierz Gurda (także uprzednio rektor WSD w Kielcach), pełni kapłaństwa dostąpił w sobotę 5 II 2005 w bazylice katedralnej Wniebowzięcia NMP przez posługę ordynariusza *loci* Kazimierza Ryczana, u boku którego jako współkonsekratorzy wystąpili biskupi Edward Materski i Marian Florczyk³⁵.

---

³³ Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 69 (1993), nr 5, s. 397–441; „Revue des Ordinations Épiscopales”, R. 1995 nr 3, s. 17 nr 94; K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 124–125; *In vinculo communionis. Księga jubileuszowa ku czci Biskupa Kieleckiego Kazimierza Ryczana w 60 rocznicę urodzin*, red. K. Gurda i T. Gacia, Kielce 1999, s. 9–10; *Powołanie i służba. Księga jubileuszowa...*, dz. cyt., s. 23; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 388. Także: „Kronika Archidiecezji Przemyskiej”, 69 (1993), nr 5, s. 397–438; „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 74 (1998), nr 5, s. 349–350; *Biskupi polscy w XX roku pontyfikatu...*, dz. cyt., s. 103; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 391–407.

³⁴ Por. „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 74 (1998), nr 4, s. 296–317; „Revue des Ordinations Épiscopales”, R. 1999 nr 8, s. 12 nr 63; K. R. Prokop, *Biskupi Kościoła katolickiego w III Rzeczypospolitej...*, dz. cyt., s. 37–38; P. Nitecki, *Biskupi Kościoła w Polsce...*, dz. cyt., kol. 101. Także: „Biuletyn KAF”, R. 1998, nr 8 (z 24 II 1998), s. 2; *Biskupi polscy w XX roku pontyfikatu...*, dz. cyt., s. 105; *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 244–246; I. Łącka, *Rektorzy seminarium kieleckiego...*, art. cyt., s. 545–546.

³⁵ „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 81 (2005), nr 1, s. 51–68; „Revue des Ordinations Épiscopales”, R. 2006 nr 15, s. 6–7 nr 19. Także: *Bibliografia piśmiennictwa profesorów...*, dz. cyt., s. 244–245; J. Jagielka, *Ojcowie duchowni Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach*, s. 512–513; I. Łącka, *Rektorzy seminarium kieleckiego...*, art. cyt., s. 546.

SAKRY PASTERZY KOŚCIOŁA KIELECKIEGO (1805–2007)*					
Imię, nazwisko	Lata pasterzowania	Data sakry	Miejsce sakry	Główny konsekратор	Współkonsekраторy (asystujący sakrze)
1	2	3	4	5	6
Wojciech Józef GÓRSKI (1739–1818)	1805–1818	15 X 1809	Kraków, katedra św. Wacława i św. Stanisława na Wawelu	Andrzej Gawroński, bp ord. krakowski	<i>Wawrzyniec Drzewicki, opat jędrzejowski; Józef Wincenty Łańcucki, archiprezbiter mariacki</i>
Franciszek Ksawery ZGLENICKI (1767–1841)	1835–1841	12 XII 1824	Kraków, katedra św. Wacława i św. Stanisława na Wawelu	Jan Paweł Woronicz, bp ord. krakowski	Grzegorz Tomasz Ziegler, bp ord. tyński; Tomasz Nowiński, bp tyt. Biblus, prepozyt generalny bożogrobców (miechowitów)
Ludwik ŁĘTOWSKI (1786–1868)	1841–1848	29 VI 1845	Sankt Petersburg, kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej	Kazimierz Dmochowski, bp tyt. Meloe, sufr. kurlandzki (wileński)	Walenty Maciej Tomaszewski, bp ord. kujawsko-kaliski; Józef Joachim Goldmann, bp ord. sandomierski
Maciej MAJERCZAK (1800–1870)	1849–1870	14 XII 1862	Warszawa, archikatedra św. Jana Chrzciciela	Zygmunt Szczęsny Feliński, abp metr. warszawski	Józef Michał Juszyński, bp ord. sandomierski; Michał Jan Marszewski, bp ord. kujawsko-kaliski

* W tabeli zastosowano następujące skróty: abp – arcybiskup; bp – biskup; em. – emerytowany; metr. – metropolita; ord. – ordynariusz; sufr. – sufragan; tyt. – tytularny.

1	2	3	4	5	6
Tomasz Teofil KULIŃSKI (1823–1907)	1870–1907	3 X 1872	Sankt Petersburg, kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej	Antoni Fiałkowski (Fijałkowski), abp metr. mohylowski	Jerzy Iwaszkiewicz, bp tyt. Anthedonu, sufr. mohylowski; Aleksander Kazimierz Gintowt-Dziewałtowski, bp tyt. Helenopolis, sufr. płocki
Augustyn ŁOSIŃSKI (1867–1937)	1910–1937	5 VI 1910	Sankt Petersburg, konkatedra Wniebowzięcia (Zaśnięcia) NMP	Wincenty Kluczyński, abp metr. mohylowski	Stefan Denisewicz, bp tyt. Claudiopolis, sufr. mohylowski; Jan Cieplak, bp tyt. Evarii, sufr. mohylowski
Franciszek SONIK (1885–1957)	1935–1957	25 II 1936	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Augustyn Łosiński, bp ord. kielecki	Kazimierz Tomczak, bp tyt. Sicca Veneria, sufr. łódzki; Józef (Jazeps) Rancans, bp tyt. Marcopolis, sufr. ryski
Czesław KACZMAREK (1895–1963)	1938–1963	4 IX 1938	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Filippo Cortesi, abp tyt. Siraces, nuncjusz apostolski w Rzeczypospolitej Polskiej	Adolf Piotr Szelażek, bp ord. łucki; Leon Wetmański, bp tyt. Camachus, sufr. płocki

Jan JAROSZEWICZ (1903–1980)	1957–1980	11 II 1958	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Czesław Kaczmarek, bp ord. kielecki	Michał Klepacz, bp ord. łódzki; Piotr Kałwa, bp ord. lubelski
Szczepan SOBALKOWSKI (1901–1958)	1957–1958	11 II 1958	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Czesław Kaczmarek, bp ord. kielecki	Michał Klepacz, bp ord. łódzki; Piotr Kałwa, bp ord. lubelski
Edward Jan MUSZYŃSKI (1911–1968)	1960–1968	27 VIII 1961	Miechów, bazylika Bożego Grobu	Czesław Kaczmarek, bp ord. kielecki	Piotr Kałwa, bp ord. lubelski; Jan Jaroszewicz, bp tyt. Letopolis, sufr. kielecki
Edward MATERSKI (*1923)	1968–1981	22 XII 1968	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Stefan Wyszyński, abp metr. gnieźnieński i warszawski, kardynał	Jan Jaroszewicz, bp ord. kielecki; Wacław Skomorucha, bp tyt. Zoary, sufr. siedlecki
Jan GURDA (1920–1993)	1972–1993	13 II 1972	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Jan Jaroszewicz, bp ord. kielecki	Piotr Kałwa, bp ord. lubelski; Jerzy Ablewicz bp ord. tarnowski
Stanisław SZYMECKI (*1924)	1981–1993	12 IV 1981	Rzym, Kaplica Sykstyńska na Watykanie	Jan Paweł II, papież	Szczepan Wesoły, bp tyt. Dragonary, sufr. gnieźnieński; Jan Gurda, bp tyt. Thasbalty, sufr. kielecki

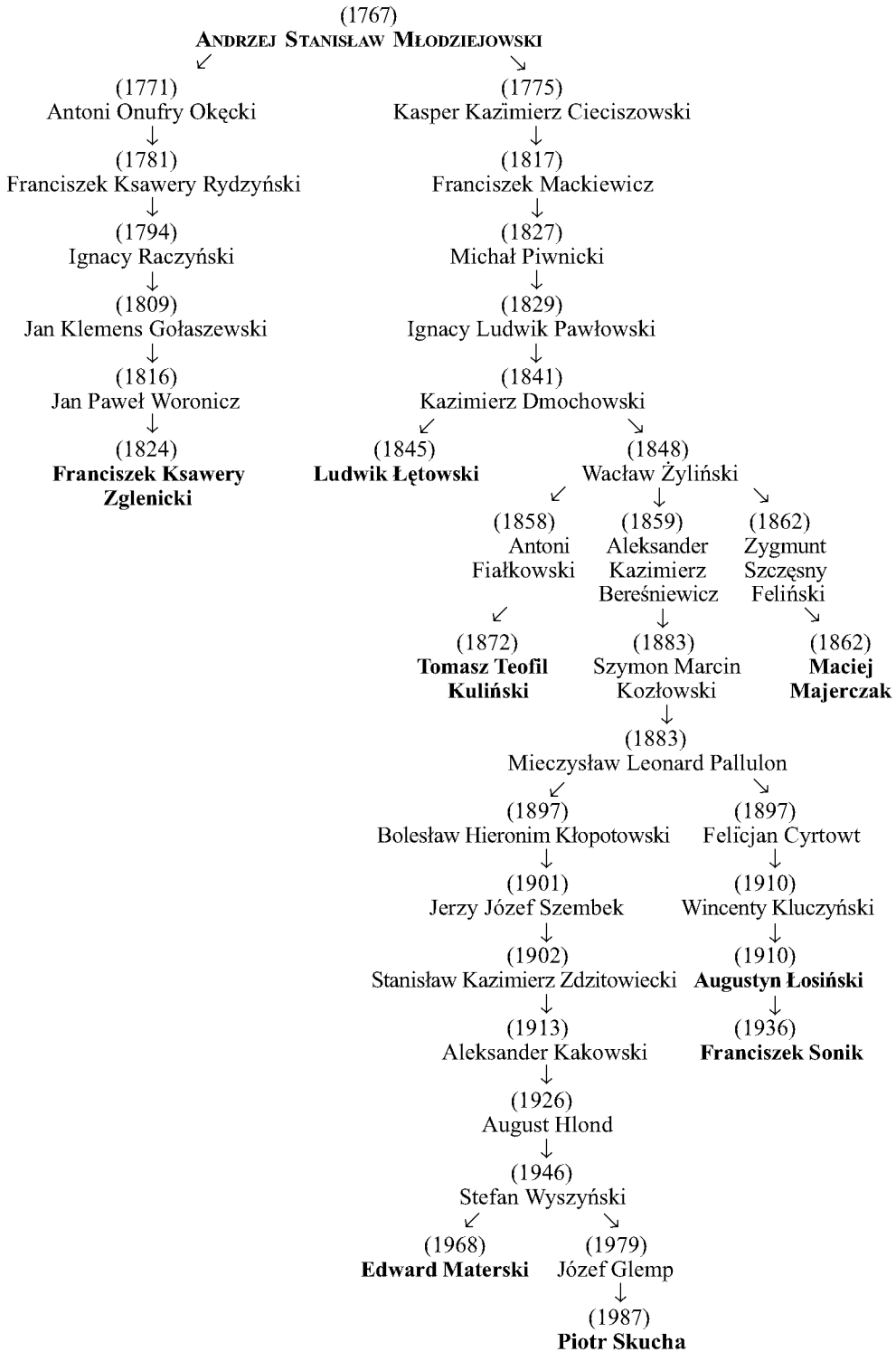

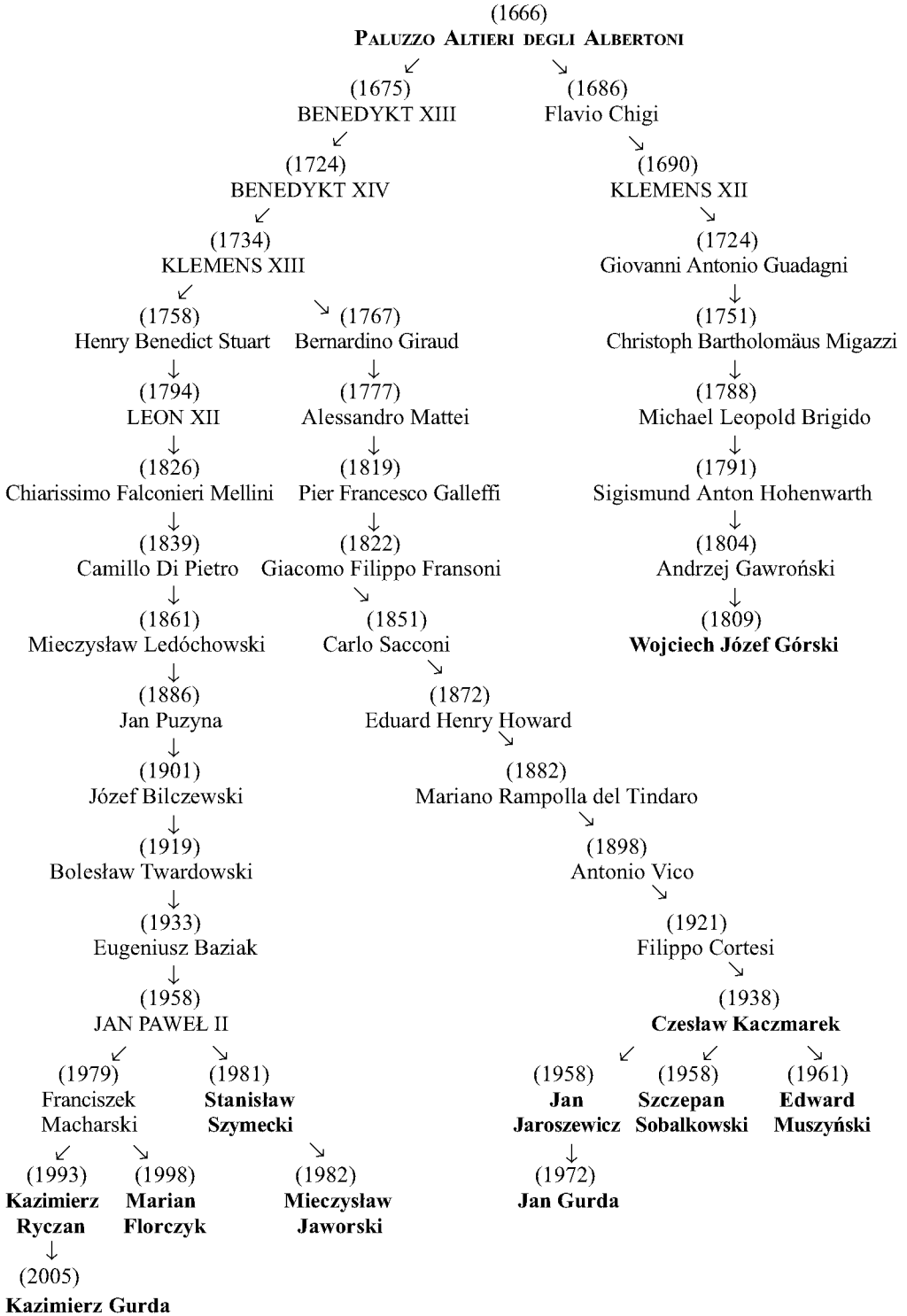
1	2	3	4	5	6
Mieczysław JAWORSKI (1930–2001)	1982–2001	6 VI 1982	Kielce, plac katedralny	Stanisław Szymecki, bp ord. kielecki	Edward Materski, bp ord. sandomiersko-radomski; Jan Gurda, bp tyt. Thasbalty, sufr. kielecki
Piotr SKUCHA (*1946)	1986–1992	15 II 1987	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Józef Glemp, abp metr. gnieźnieński i warszawski, kardynał	Edward Materski, bp ord. sandomiersko-radomski; Stanisław Szymecki, bp ord. kielecki
Kazimierz RYCZAN (*1939)	od 1993	11 IX 1993	Kielce, plac katedralny	Franciszek Macharski, abp metr. krakowski, kardynał	Edward Nowak, abp tyt. Luni, sekretarz Watykańskiej Kongre- gacji ds. Kanonizacyjnych; Mieczysław Jaworski, bp tyt. Rapidum, sufr. kielecki
Marian FLORCZYK (*1954)	od 1998	18 IV 1998	Kielce, kościół św. Józefa Oblubieńca NMP	Franciszek Macharski, abp metr. krakowski, kardynał	Kazimierz Ryczan, bp ord. kielecki; Mieczysław Jaworski, bp tyt. Rapidum, sufr. kielecki
Kazimierz GURDA (*1953)	od 2004	5 II 2005	Kielce, katedra Wniebowzięcia NMP	Kazimierz Ryczan, bp ord. kielecki	Edward Materski, em. bp ord. sandomiersko-radomski; Marian Florczyk, bp tyt. Limaty, sufr. kielecki

* * *

Przechodząc do drugiej części naszej analizy, mianowicie do przyporządkowania tychże dziewiętnastu członków katolickiego episkopatu, których imiona wpisane zostały w dwustuletnie dzieje diecezji kieleckiej, do wyróżnianych w literaturze przedmiotu linii („rodzin”) sukcesji święceń biskupich, na samym początku stwierdzić możemy, iż interesować nas tu będą tylko dwie spośród większej liczby znanych badaczom rzeczonych „rodzin” sukcesji. Chodzi konkretnie o linię rzymską, zwaną „rodziną” Rebiby (od nazwiska zmarłego w 1577 r. włoskiego kardynała Scipione Rebiby, na którego osobie odnośny wywód – w świetle dotychczas rozpoznanych źródeł – się urywa), oraz linię polską, do której przyłgnęło miano „rodziny” Uchańskiego. Wynikało to z faktu, iż dotychczas przyjmowano, że jej wywód prowadzi do osoby zmarłego w 1581 r. prymasa Jakuba Uchańskiego (skądinąd jednego z bardziej kontrowersyjnych hierarchów Kościoła polskiego w drugiej połowie XVI w.)³⁶, który był konsekratorem swego późniejszego następcy na świętowojciechowej stolicy prymasowskiej w Gnieźnie Stanisława Karnkowskiego, ten zaś miał udzielić w roku 1601 święceń biskupich jednemu z kolejnych sukcesorów obu wspomnianych tu hierarchów na arcybiskupstwie gnieźnieńskim – Wawrzyńcowi Gembickiemu. W świetle najnowszych ustaleń ów ostatni konsekrowany został wszakże nie przez prymasa S. Karnkowskiego, lecz przez ówczesnego nuncjusza apostolskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, biskupa Claudio Rangoniego, która to sakra miała miejsce 1 IV 1601 w Warszawie. Ponieważ aktualnie nie dysponujemy informacją, przez czyją posługę pełni kapłaństwa dostąpił z kolei C. Rangoni, na jego osobie kończy się (w tym momencie) rekonstrukcja rzeczonej linii. I tak do „rodziny” Rebiby przyporządkować można jedenastu spośród grona pasterzy Kościoła kieleckiego, natomiast do „rodziny” Rangoniego ośmiu. Poniżej zaprezentowano w postaci dwóch graficznych schematów wspólne wywody sukcesji hierarchów z każdej z tych dwóch grup, doprowadzone wszakże nie do owego najwcześniejszego, lecz jedynie do pierwszego wspólnego ogniwa. W odniesieniu do „rodziny” Rangoniego będzie to w tym przypadku osoba zmarłego w 1780 r. ordynariusza poznańskiego Andrzeja Stanisława Młodziejowskiego, zaś uwzględnionymi w tymże pierwszym schemacie rządcami diecezji kieleckiej (dla okresu przed rokiem 1882 kielecko-krakowskiej) są – wyliczając wedle starszeństwa sakry, której data roczna podawana jest w nawiasie przy nazwisku każdego z nich – Franciszek Ksawery Zglenicki, Ludwik Łętowski, Maciej Majerczak, Tomasz Teofil Kuliński, Augustyn Łosiński, Franciszek Sonik, Edward Matercki i Piotr Skucha.

³⁶ Por. literaturę wskazaną wyżej w przypisach 1, 2 i 3.

Jak wyżej zaznaczono, liczniejsze grono, bowiem aż jedenastu spośród tych hierarchów, których imiona wiążą się z dotychczasowymi losami diecezji kieleckiej, przypisać można do rzymskiej linii sukcesji święceń biskupich („rodziny” Rebiby), obejmującej także większość papieży z ostatnich trzech stuleci, a w tej liczbie również sługę Bożego Jana Pawła II oraz Benedykta XVI. Co się tyczy Kielce, to warto zwrócić uwagę na okoliczność, że właśnie do rzeczonyj „rodziny” sukcesji należał pierwszy pasterz utworzonego w roku 1805 biskupstwa, Wojciech Józef Górski. Jednakże kolejnym w szeregu jego następców hierarchą, ze wspomnianą linią związanym, był dopiero konsekrowany w 1938 r. Czesław Kaczmarek. Od tego też momentu linia ta jest już stale obecna w rzeczywistości eklezjalnej Kościoła kieleckiego, a co więcej – począwszy od roku 1993 nie ma w Kielcach jakiegokolwiek biskupa reprezentującego drugą z przedstawionych tu linii („rodzinę” Rangoniego) – mimo, że na gruncie polskim jawi się ona aktualnie większościową, zdecydowanie dominując liczebnie nad „rodziną” Rebiby (rzymską). Co się tyczy zatem tej ostatniej, to w dotychczasowym poczcie rządców diecezji kieleckiej jej przedstawicielami byli (lub są): Wojciech Józef Górski, Czesław Kaczmarek, Jan Jaroszewicz, Szczepan Sobalkowski, Edward Jan Muszyński, Jan Gurda, Stanisław Szymecki, Mieczysław Jaworski, Kazimierz Ryczan, Marian Florczyk i Kazimierz Gurda.

Na koniec – jak zwykliśmy to czynić przy analogicznych opracowaniach z problematyki sukcesji święceń biskupich, odnoszących się do innych diecezji – należy wyraźnie zaznaczyć, że owe zasygnalizowane podziały na rozmaite linie („rodziny”) stanowią pochodną fragmentaryczności wiedzy współczesnych badaczy dziejów wspólnot chrześcijańskich o wcześniejszych okresach ich historii. Zgodnie więc z tradycją i nauczaniem Kościoła, sukcesja wszystkich współczesnych członków katolickiego episkopatu prowadzi do grona Dwunastu Apostołów, w którym też owe wyróżniane współcześnie linie winny się schodzić i posiadać wspólny punkt wyjścia. Z drugiej strony – co już na wstępie zaznaczono – nie ma co oczekiwać, że kiedykolwiek uda się w oparciu o zachowane świadectwa źródłowe wywód tychże linii doprowadzić do czasów apostołskich.

Zusammenfassung

WEIHEN UND SUKZESSION DER BISCHOFSGEWIHNEN DER HIRTEN DER KIRCHE VON KIELCE (1805/1882–2007)

Im Rahmen der dem Leser vorgelegten Bearbeitung wurden grundlegende Informationen zu den Weihungen aller bisherigen Hirten der Kirche von Kielce gesammelt (d.h. sowohl der Diözesanbischöfe und der zur Runde der apostolischen Administratoren gehörigen, wie auch der Weihbischöfe), angefangen von Adalbert Joseph Górski, des ersten Bischofs von Kielce.

Die Daten der einzelnen Weihen dienen im Weiteren zur Zuordnung der insgesamt 19 Bischöfe, zu den in der Literatur unterschiedenen Linien der Sukzession der Bischofsweihe (Apostolische Sukzession). So repräsentieren elf dieser Hirten die römische Linie, die „Familie Rebiba“ genannt wird (vom Nachnamen des Kardinals Scipione Rebiba im XVI Jhd.), zu der wohlgerneht die Mehrzahl der Päpste des XVIII, XIX und XX Jhd. gehörten (dazu gehören auch Johannes Paul II und Benedikt XVI). Die anderen acht repräsentieren die so genannte polnische Linie (mit ihr war wiederum Papst Pius XI verbunden), die in der Literatur bisher „Familie Uchański“ genannt wurde (vom Primas Jakob Uchański aus dem XVI Jhd.). Im Licht neuerer Forschung hat sich jedoch gezeigt, dass ihre Herkunft nicht bei oben genanntem Hierarchen endet, sondern – gemäß dem aktuellen Stand der Forschung – bei Bischof Claudio Rangoni, des apostolischen Nuntius während der Rzeczpospolita (Republik) beider Völker in den Jahren 1598–1607, abbricht. Vielleicht können weitere Untersuchungen im zerstreuten und nur fragmentarisch erhaltenen Quellmaterial zur Verbindung beider Linien beitragen, die – gemäß der Tradition der Kirche – so oder so ihren gemeinsamen Anfang im Kollegium der Zwölf Apostel haben, wenn man auch sehr wahrscheinlich ein verbindendes Glied nicht in der Urkirche suchen muss, sondern im späteren Mittelalter oder sogar zu Beginn der Neuzeit.

(tlum. br. Rafał Peterle Sam. PMNSM)